

Başörtülü bir kadının isyanı: Tanrım neden beni kadın yarattın?

HİLMİ DEMİR

“

Sadece görünmez olmak istiyorlar. Tıpkı erkekler gibi dışarı çıktıklarında gündelik hayatın içinde damgalanmadan yaşamak istiyorlar. Onları ne laik, sekülerler ne de bizim ağır abiler, hocalar damgalasın istiyorlar. Renksiz bir hayat istiyorlar.

DOSYA

3 5 yaşlarında bir kadını karşımdaki, yaptığı doktora çalışması ile ilgili görüşmek üzere gelmişti. Yazımın başlığını da o koymuştu aslında, kitaplarla dolu TEPAV'daki ofisimde başörtülü bir kadının isyanıydı bu cümleler. “Hocam” diyordu “Siz erkekler çok şanslısınız! İnançlarınız arasında başörtüsü gibi bir zorunluluk yok. Oysa biz...” dedi ve durdu. Sesi titriyordu. Kızgın ve öfkeliydi. Sustum ve cümlesini bitirmesini bekledim. “Evet” der gibi başımla devam etmesini istedim. “Oysa biz başörtüsü taktık diye tüm Müslümanların hesabını bizden soruyorlar” dedi.

“Nasıl” dedim. Anlamıştım aslında derdini. Bu serzenişleri birçok kez dinlemiştim son yıllarda. Bu yüzden biliyordum derdini ama içini dökmesini istedim. Derdi vardı ve dinleyecek birinin olması onu rahatlatırdı belki de.

“Hocam öyle bir zamanda yaşıyoruz ki iktidarla derdi olan hıncını bizden çıkarıyor. Apolitik bile olsam, siyasetle hiç ilgilenmemem de başörtülüyüm diye bana sarıyorlar. Sarmasalar da ters ters bakıyorlar yüzüme. Sanki onların iktidara gelememesinin, seçim kazanamamasının tek sorumlusu bizmişiz gibi.”

“O yetmiyor bu sefer de dindarların tüm günahlarının faturasını bize kesiyorlar. İslam'ı sanki ben yüklenmişim gibi geliyor. Sırtımda koskoca İslam yükü hocam! Nasıl çekebilirim ben bu ağırlığı? İslam'ı ben mi temsil ediyorum? Bir televaiz çıkar bir vaaz verir. İpe sapa gelmez bir söz söyler, ‘ne diyor bu sizinkiler’ derler. ‘Nereden bizimkiler oluyormuş’ desem ‘sen dindar değil misin, sizin hocalarınız değil mi bunlar?’ diye başlıyorlar konuşmaya.”

“Bilmezler ki o ipe sapa gelmez vaaz verenler bizleri de Müslüman kabul etmez. Biz doktora yapan, kariyer yapan başörtülü kadınlar bu televaizlere göre çoktan yoldan çıkmış Müslümanlarız. Kadının asli görevi analık ve çocuk doğurmak onlara göre.”

Dünün güneşi ile bugünün çamaşırı kurutulmaz

“Şimdi gelelim bizim mahalleye hocam. Onlara göre de biz pantolon giyen, üniversiteye giden, üstüne üstelik bir de yüksek yapan (Yüksek lisans eğitimi kastediyor) kadınlar başımızı örtsek bile Müslüman sayılmıyoruz. Onlara göre de biz başını örten çıplaklarız. ‘Müslüman bacım!’ diye başlayıp evde kocasını bekleyen, çocuğuna bakan, bunlar içinde her zaman Allah’a şükretmemiz gerektiğini söyleyen bir ‘bacı’ rolü biçiyorlar bize. Allah aşkına hocam, yıllarca başörtüsü ile kamusal alana çıkma mücadelesi veren kadınlar bu erkeklerin biçtiği klasik fıkıhın kalıplarına sığar mı?”

Bana baktı ve sustu, anlaşılan benden bir cevap bekliyordu. Haksız değildi “sığmaz” dedim. Mecellede ifade edildiği gibi; “ezmanın tagayyürü ile ahkâmın tagayyürü inkâr olunamaz” dedim. Pek anlamamıştı galiba yüzüme baktı. Yani dedim, Mecelle'nin 39. maddesidir bu. Bizde kadın üzerine konan kuralların çoğu aslında nassın değil örfün belirlenmesiyle. Bu mecelle kuralı da der ki zamandan zamana, mekândan mekâna, bölgeden bölgeye, yöreden yöreye, meslekten mesleğe değişiklik arz eden örfe bağlı olan hükümler de zamana, mekâna göre değişir. Dünün güneşi ile bugünün çamaşırı kurutulmaz. Bu nedenle fıkıhın da güncellenmesi gerekir.

“İşte Hocam! Ben de tam bunu diyorum. Ama bizim bu ağır abiler, ağır hocalar işlerine gelince her şeye fetva verirler, ama kadın meselesine gelince yok kaşını aldın, yok pantolon giydin demediklerini bırakmıyorlar. Kadın mısın? Müslümanlık bile zor hocam bizde!”

“Siz erkekler ne güzel, başörtünüz yok. Zaten giyim kuşam da maşallah, yanlış anlamayın sizi kastetmiyorum (bu arada biz az da olsa hoca kontenjanından yırttık sanırım) her türlü şeyi giyme, kullanma hakkınız var. Kaş aldırın, saç boyatın, dar paça renk rengârenk giyinin, size bu nasıl Müslümanlık diyen de yok. Bizim erkekler parça başı Müslüman olma hakkına sahipler. Dinden istediklerini alıp istediklerini dışarıda bırakabiliyorlar.”

Başörtülü kadının ağır yükü

“Onlara Müslümanların yaptığı gayri ahlaki eylemlerin hesabını soran da yok. Çünkü çok kolay kamufle oluyor bizim erkekler hocam. Bir müte deyin erkek bir kadınla her yerde oturur, her yerde bulunur, ama ona dönüp bakan olmaz. Ama bir başörtülü kadının nereye oturacağı, nereye gireceği hala ciddi bir sorundur bu memlekette. Basına medyaya, sosyal medyaya düşersiniz hemen. Niye, başörtünüz var çünkü. Ya erkeğin iffeti, imanı yok mu hocam?”

Gözleri buğulanmıştı, sadece öfkeli değildi, çağın çelişkilerinin üstüne üstüne gelen dertlerinden de yorulmuştu. Din yorgunu diye tanımlamışlardı ya, aslında din yormamıştı onu, dinin temsili yormuştu belli ki. Ne yalan söyleyeyim, o kadar haklıydı ki hocalık olmasaydı onunla oturup başörtülü kadının bu ağır yükü için ağıt yakıp ağlamak isterdim.

**BAŞÖRTÜLÜ
OLMAK SANKİ
TÜRKİYE'DE
YILLARDIR
KUTUPLAŞAN
TARAFLARIN
TÜM KAV-
GALARINI
SIRTLANMAK
ANLAMINA
GELİYOR-
DU. ONLAR
ABİLERİNİN
YAPTIKLARI
YANLIŞLA-
RIN, ÜLKEDE
YAŞANAN
SİYASİ KAVGA-
LARIN HESA-
BINI VERMEK
ZORUNDA
DEĞİLDİ.**

Ah biz erkekler her şeyi kendi-miz için ne kolay hale getirdik. Akif'in dizeleri geldi aklıma: "Havassı maskara yaptık, avamı aldattık. Yıkıp Şeri'ati, bambaşka bir bina kurduk." Mütedeyyin erkekler için dünyanın tüm zevkini yaşamak o kadar kolay ki dindarlığımızın bir şiarı olmayınca, hayâ örtüsünü bırakınca, arkada yapmadık rezillik kalmıyor. Biz yapıyoruz, faturayı laik, seküler, dindar başörtülü kadına kesiyor.

Bazen düşünüyorum; her işlediğimiz günah, ahlaksız ve çirkeflik için Pinokyo gibi burnumuz uzasaydı, erkekler olarak ne yapardık? Dindarlığın yükü de kadınların üstünde galiba. Ben zihnimden bunları geçirirken, biraz nefes aldı arkadaş. "Umarım sıkımlıyorum sizi" diye de ekledi. "Hayır, lütfen rahat olun dinlemek isterim sizi" diye biraz cesaretlendirdim kendisini.

"Biliyor musunuz, en çok bizim mahallede başörtülü genç kızlar mahalleyi terk etmek istiyor" dedi. "Aslında İslam'dan kaçmıyorlar" diye de devam etti, "sadece görünmez olmak istiyorlar" dedi. "Görünmez mi? Ne demek istiyorsun biraz daha açar mısın" dedim. "Erkekler gibi" dedi. "Tıpkı erkekler gibi dışarı çıktıklarında gündelik hayatın içinde damgalanmadan yaşamak istiyorlar. Onları ne laik, sekülerler ne de bizim ağır abiler, hocalar damgalasın istiyorlar. Renksiz bir hayat istiyorlar."

"Görünmez" ve "renksiz" bir hayat istiyorlar

Durdum ve inanın büyülendim. O kadar ilginç ve müthiş bir tanımdı ki "görünmez olmak" ve "renksiz olmak." Son zamanlarda başörtüsünü açan kadınlarla karşılaşılıyor, hikâyelerini okuyordum. Birçoğunda aynı öyküyü duymuştum. Tüm bu öyküleri tanımlıyordu bu arkadaşın sözle-

ri: "görünmez olmak" ve "renksiz olmak." FETÖ sonrası yaşanan ağır travma sonrası başını açan kadınlar da mütedeyyin kadınlar da "görünmez olmak" istiyordu. İslam ile hesaplaşmaları yoktu çoğunun aslında, onlara sunulan cemaat kimlikleri ya da mahallenin eskimiş fıkhi dar geliyordu. Ama asıl sorun onların sırtına vurulan temsil sorunuymdu.

Başörtülü olmak sanki Türkiye'de yıllardır kutuplaşan tarafların tüm kavgalarını sırtlanmak anlamına geliyordu. Bu belki yaşı 50'lere ulaşmış olanlar için anlamalı olabilirdi, ama 80'leri yaşamamış, 28 Şubatları görmemiş gençler için bu yük ağır geliyordu. Onlar abilerinin yaptıkları yanlışların, ülkede yaşanan siyasi kavgaların hesabını vermek zorunda değildi.

Ne yalan söyleyeyim, bir de buna mahallenin parmak sallayan vaizleri katılınca iş hepten zorlaşıyordu. Müslümanсан bizim dediğimiz gibi Müslüman olacaksınız, kapatacaksanız, bizim istediğimiz gibi kapanacaksınız, piyano çalmayacak, müzik dinlemeyecek, resim yapmayacak, pantolon giymeyeceksiniz. Siyah beyaz bir dünyaya nasıl hapsedebileceksiniz bu rengârenk başörtülü kadınları? Onlar bu köşeli siyah beyaz dünyaya sığar mı sanıyorsunuz?

Kutuplaşma krizi

İHA'ları uçuran, yarının Türkiye'si için hayal kuran, mühendis, doktor, siyasetçi kadınlar olmak için hayal kuran bu gençler mahalleyi terk eder ama hayallerinden vazgeçmezler oysaki. Bunu görmeyenler için ortada bir kriz var, evet. Bunun deizm ya da din karşıtlığı, hele hele İslam karşıtlığı olduğunu sanmıyorum. Size anlattığım bu gerçek yaşanmış hikâye, ortada aslında bir tür kutuplaşma krizi olduğunu gösteriyor. Evet, inanın siyasal kutuplar

SON ZAMANLARDA BAŞÖRTÜSÜNÜ AÇAN KADINLARLA KARŞILAŞIYOR, HİKÂYELERİNİ OKUYORDUM. BİRÇOĞUNDA AYNI ÖYKÜYÜ DUYMUŞTUM. TÜM BU ÖYKÜLERİ TANIMLIYORDU BU ARKADAŞIN SÖZLERİ: "GÖRÜNMEZ OLMAK" VE "RENKSİZ OLMAK." ASIL SORUN ONLARIN SIRTINA VURULAN TEMSİL SORUNUYDU.

keskinleştikçe o kutupların içinde kalan gençler için gündelik hayatı yaşamak zorlaşıyor.

Kutuplaşma karşılıklı fanatizmi besliyor. Fanatikler her mahallede daha çok alıcı buluyor. Fanatizm kültür üzerinde de öldürücü etki yapıyor. Gençler ise fanatizmin sınırlarına sığmayacak kadar akışkandılar. Özellikle de sosyal medyanın ve internetin yaygın olduğu bir çağda gençleri fanatizmin keskin sınırlarına hapsetmek zordur. Sınırları zorlamak gençliğin devrimci dinamizmidir. Bu yüzden kutuplaştırıcı dil yeni dünyada gençleri kimliklendirmekte zorlanıyor. Bu durumda gençler büyüklerin kutuplaştırıcı dünyalarının duvarlarını aşan sarmaşıklara benziyorlar. Duvarlarımız, duvarlarınız çatlıyor ama onun sesi size dindarlık eleştirisi olarak geliyor olabilir.

Sanırım İran'daki gibi dünyayı kadınlar değiştiriyor. Ve kadınlar erkekler gibi görünmez olmak, kısacası hayatı yaşamak istiyorlar. Aşırı ideoloji yüklenmiş, kutuplaştırıcı, farklı hayat tarzlarını düşmanlaştırıcı kimliklerle anılmak istemiyorlar. Terk ettikleri iman değil, aksine onların imanının çok güçlü olduğunu görüyorum; çünkü Tanrı'nın onları terk etmeyeceğine iman ediyorlar. Onlar mahallenin ağır Hocalarının fikhını terk ettiler sadece.

Bu başörtülü kadının içini açtığı dönüşüm entelektüel şüpheyi, ahlaki eleştiriyi, duygusal ıstırabı ve bir ideolojik kimlikten kopuşu kapsıyor. Ben bu gençlerin dinden duygusal olarak uzaklaştıklarını düşünmüyorum, onlar sosyal olarak uzaklaşıyorlar. Bu sosyal kopuş sadece dindarların mahallesinden değil; kanaatimce onlara kadın olmayı zorlaştıran laik ve mütedeyyin mahallerden sosyal olarak kopuyor ve kendilerini daha gri alanlara atıyorlar şimdilik.